

Turvaliselt talvele vastu

TIIT KOHA

Kunagi ei tea ette, milline seekordne talv tuleb: krõbekülm või pehme, lumevaene või paksu lumega. Kuidas ja millal hellikumaid taimi katta, et talvised ohud neile saatuslikuks ei saaks?

Algajale aiapidajale kuluvad nüüd ära nõuanded, muidu võib oma taimedest kas liigse hoolitsuse või teadmatuse tõttu halvimal juhul lausa ilma jääda.

Otsustab ilm, mitte kalender

■ Kogenud aednikud rõhutavad: ärge katke oma taimi liiga vara! Paljud aiaasukad hukuvad seetõttu, et on sügisel kinni kaetud enne maa külmumist. Võib juhtuda, et nad peavad kinnipakituna lausa paar kuud soojas hauduma. Selline keskkond on igati soodne seenhaiguste arenguks.

■ Õige aeg katted peale panna on siis, kui mõni päev on olnud kuni 5° külma, maapind juba kergelt külmunud ning on oodata püsivat külma. Vahel võib meil selline aeg saabuda alles jaanuaris või koguni veebruaris.

■ Parim talvekate on 20–30 cm paksune kohev püsiv lumikate. Meie talvedel on enamasti aga läbiseigi kõike: külma, sooja, lund, lõrtsi, vihma. Pakane võib vahelduda pikkade sulaperioodidega. Plusskraadidega tuleb kattet vähendada, et taimed ära ei lämbuks; kui on oodata suuremat külma, taas kinni pakkida.

Elulõngad

■ Täiskasvanud väikeseoielisi elulõngu (mägilõngad, tanguutia, tervelehed, karuputkelehed ja kuljus-elulõngad) katma ei pea, noori taimi kaitske külma eest 1–2 aastat pärast istutamist. Sinise elulõnga (*viticella*-) rühm vajab igaks juhuks kattet.

■ Kõik suureoielised elulõngad vajavad meie oludes talvekattet. Hulga ohtlikum kui kõva külm lumisel talvel on juurekaela ümber kogunev vesi ja jää ning palju maaga pakane. Katke 15–20 cm kõrguseks jäetud oksatüükad 5–10 cm paksuselt mulla või kompostiga. Peale pange 2–3 pangetäit mingit kohevast materjali: kuivi lehti, turvast, saepuru, puidulaaste. Kate peab püsima kuiv, selleks pange peale tõrvapappi, eterniiti vmm vettpidavat. Kui kohev kate märgeb, et kaitse see külma eest piisavalt.

Parim katte- ja varjutusmaterjal on kuuseoksad, kahjuks pole linnas ja linnalähedastes aedlinnades neid kusagilt võtta. Siis tuleb välja mõelda muid lahendusi, poest saab osta varjutus- ja pakasekangast.

Kasutage kangaste toetamisel ära bambusest ja metallist taimetoed, mis suvel toetasid lilli ja ronitaimi.

Roosid

■ Septembris ülesmullatud peenra-roosid on paras aeg tagasi lõigata siis, kui maapind on mõne cm ulatuses külmunud. Allesjäävad oksad võiksid olla 25–40 cm kõrgused. Kui ka päeval on juba miinuskraadid, katke taimed kuuseokstega. Kui kraadiklaas langeb alla –10°, laotage kuuseokstele umbes 20 cm paksuselt kuivi lehti. Et soojakate märjaks ei saaks, katke see koormakatte, tõrvapappi, eterniiditahvli vms. Kui kasutate kilet, siis jälgige kindlasti, et jääksid piisavad õhutusavad. Soojema ilmaga võiks kattealust õhustada.

■ Vastu seinale olevate ronirooside ette võib sättida pakasekanga, kuid meie talvedel kipub see vettima. Kindlam on roniroosid siiski maha painuta-

Soojustuskatte kuivana hoidmiseks saab edukalt tarvitusele võtta plastmaterjalist aiakotte ja aiatarvikute vihmakaitseid.

da, ümbritseda kuivade lehtede, turba või saepuruga ja katta vettpidava katusega.

■ Pargiroose pole vaja katta.

Püsililled

■ Peenral talvituvad õrnemad püsililled katke juba enne maa külmumist. Sellised on näiteks Ameerika kermesmarjad, kobar-tõrvikliiliad, purpursiilkübarad, rohtlilliad, siidpöörised, keerdlehed ja oshiima tarnad. Külma eest kaitsevad puulehed, koorepuru, kuiv kasvuturvas, kompost. Müügil on spetsiaalne vettühlgav katmisturvas. Sobib ka liiv ja neutraliseerimata turvas, aga need tuleb kevadel peenralt eemaldada.